

De OERMOER

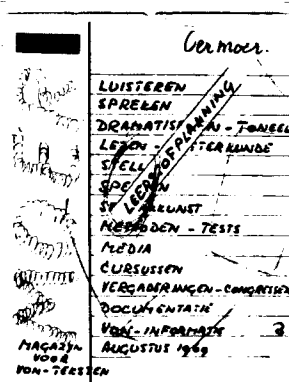
Alles verandert, ook hoe we elkaar aanspreken. In vervolg op haar vorige artikel in *Moer* 2004-3 over veranderingen in het Nederlands geeft Hanny Vermaas in het artikel 'Oud en nieuw gebruik van aanspreekvormen' een overzicht van de aanspreekvormen in het Nederlands van 1200 tot begin 20ste eeuw. Aan de hand van de resultaten van een landelijke enquête, laat zij zien hoe solidariteit de laatste jaren meer nadruk heeft gekregen dan status. Dit verklaart de verschuiving van u naar jij/je. Echter de situatie, formeel of informeel, blijft mede bepalend.

Hans Wegman sluit deze *Moer* af met een artikel over vakcompetenties en voortgangstoetsing. Hierin werkt hij een idee uit dat hij opdeed tijdens de HSN in Antwerpen. Voortgangstoetsen zijn toetsen waarin de kennis en vaardigheden van de student gemeten worden, zonder dat de student vooraf materiaal hoeft te bestuderen. Wegman geeft enkele praktische voorbeelden die bruikbaar zijn op een lerarenopleiding. Hij concludeert dat het niet moeilijk is om in korte tijd een flink aantal varianten te maken. Ook op het gebied van lees- en schrijfvaardigheid lijkt het niet al te ingewikkeld om dit soort toetsen te ontwikkelen. Als rasechte docent die onversaagd doorgaat, schrijft Wegmans als laatste: "Mocht er nog een *Moer* verschijnen, dan zal ik daarin verslag doen van mijn pogingen in die richting."

Graag willen we alle auteurs die ooit een artikel of recensie hebben geschreven voor *Moer* hartelijk danken voor hun medewerking. Ook aan alle redactieleden die in hun vrije tijd zich hebben ingezet, willen wij onze dank zeggen.

U, de lezer, willen wij danken voor uw trouwe lidmaatschap of abonnement in al die jaren. Wij wensen u veel leesplezier met deze laatste uitgave van *Moer*.

Het gaat u goed!
Redactie *Moer*

Piet-Hein van de Ven kwam van de week mijn kantoor in en vroeg: 'Heb je deze ooit onder ogen gehad?'. Op tafel legde hij een grijs document, waarop aan de linkerkant in groene krabbels MOER stond, aan de rechterkant een aantal termen die met ons vak te maken hebben en heel vaag, bijna niet meer te zien, de contouren van een moer. 'De oermoer', zei Piet-Hein, en inderdaad, dat stond er op. Verder nog: 'Magazijn voor VON-teksten' en 'augustus 1969'. De transparanten waartussen hij het beduimelde papier had gestoken, maken duidelijk dat het voor Piet-Hein een waardevol document betreft. 'Doe er iets mee', zei hij, 'voor het laatste nummer, maar ik wil het graag terug. Je mag bladeren.'

Daar begon ik dus maar mee. De jaren zestig, dacht ik. Dit document ademt de jaren zestig, stencilmachines, moedervellen, veel tekst, weinig afbeeldingen, veel onderstreepte zinnen. In het Ten geleide schrijft de redactie: 'Moer -Magazijn voor von-teksten bewijst ons leven. De concept-statuten zijn klaar en wachten op goedkeuring; werkgroepen en projecten beginnen te draaien; bijdragen zijn toegezegd en soms zelfs reeds ontvangen; de eerste didactische beschouwingen zijn uit de pen gewrongen. Bij zo'n werkplaats hoort een magazijn- het onze gaat luisteren naar de naam *Moer*. De naamgeving is het resultaat van ingespannen bestuursberaad, waarbij J. de Vries uiteindelijk het woord verloor. De naam toelichten? Er moet wat gras overblijven... laten wij de schappen vullen!'

Een pagina verder is de eerste VON-secretaris aan het woord, A.P.P. van Kampen, in een bijdrage getiteld: "5 maanden von":

'Iedere bezoeker van de oprichtingsvergadering van 29 maart zal zich nog wel iets herinneren van de kraamkamersfeer die er in Maison Schmitz hing. Vroede mannen spraken van 'aan

de wieg staan..., boreling, vrucht, vondeling' en wat dies meer zij.'

Voorts vermeldt hij welke ontwikkeling door de von wordt nagestreefd:

- samenwerking met de pedagogische centra
- bemoeienis met de spelling
- werkgroepen van leden, gestimuleerd door districtscoördinatoren.
- lezingen e.d.

en hij besluit: 'Het zal een voorname opgave voor het komende jaar zijn kleuter- en basisonderwijs in bevredigende mate in het von-werk te betrekken.'

Latitudinaliteit en longitudinaliteit

De Oermoer bevat twee grotere vakinhoudelijke artikelen. J.S. ten Brinke, die elders in het nummer in relatie tot de geboorte van de vereniging de Grote Verwekker wordt genoemd, komt met een heel verrassend stuk, Moedertaalonderwijs en toch geen Nederlands. De onbevangen neerlandicus wordt wit van schrik als hij het artikel doorbladert en daarbij op zoveel wiskundige formules stuit dat hij denkt zich bij de verkeerde pas opgerichte vereniging te hebben aangesloten. Maar beweert Ten Brinke: 'Voor iedereen die wil proberen een indruk te krijgen omtrent het moedertaalonderwijs in de huidige MAVO-, HAVO-, en VWO-scholen, is het van belang te bedenken dat dit onderwijs niet alleen in het kader van het vak Nederlands gegeven wordt. Ook in andere vakken kan dergelijk onderwijs in feite plaatsvinden. Een leraar wiskunde die zijn leerlingen een probleem voorlegt, en dan probeert samen met hen tot steeds preciezere formuleringen te komen van het probleem, van de oplossingsmethode en de rechtvaardiging daarvan, geeft taalonderwijs... De situatie dat er moedertaalonderwijs wordt gegeven ook buiten het vak Nederlands treft men in alle onderwijstypen aan, o.a. in het basisonderwijs – goed rekenonderwijs kan mede taalonderwijs zijn – en zeer sterk in het kleuteronderwijs. Voor zover mij bekend is, wordt in de kleuterschool het taalonderwijs het meest geïntegreerd gegeven, opgenomen in iets anders dus. Ongetwijfeld zullen de lezers van het VON-tijdschrift hierover in de toekomst worden geïnformeerd.' Dat is wel gebleken, Ten Brinke heeft met dit artikel de basis gelegd voor de

begrippen latitudinaliteit en longitudinaliteit, die 35 jaar pijlers onder de VON zijn geweest.

Eigentijdse zaken

Het tweede artikel ligt zo op het oog meer op het terrein van de leraar Nederlands. In het kader van het Erasmusjaar(1469-1969) komt H.J.Hollaar met een bijdrage Erasmus in de klas. In de inleiding stelt hij: "In het hierna volgende is wat stof bijeengebracht om een zinvolle herdenking mogelijk te maken in de klas. Zinvol is een bespreking van een historisch fenomeen alleen dan, als het de leerling iets gaat zeggen. Dat betekent dat de stof zo geselecteerd moet worden dat de leerling er bepaalde eigentijdse zaken in herkent, er het verband met onze tijd in ziet." En vervolgens komt hij met acht pagina's documentatie over Erasmus' geboorte, zijn opleiding, zijn reizen en zijn werken.

Bekijken we ook eens de ontwerp-statuten, die vanaf pagina 4 in de Oermoer zijn weergegeven: 'Artikel 1.

De vereniging is genaamd: Vereniging voor het Onderwijs in het Nederlands en wordt in deze statuten aangeduid als de VON. Zij is opgericht op 29 maart 1969 en is aangegaan voor de tijd van 29 jaar en 6 maanden, te rekenen vanaf de dag van oprichting, derhalve eindigend op 29 september 1998.'

Kijk, en dan hebben we het toch nog vijf jaar langer volgehouden dan destijds werd begroot.

